

Die Towerkuns en Misterie van Bome

Deur Jen Green

Wat is 'n
Boom?

'n Boom is 'n groot plant wat bo ons uittroon. Jy sal bome vind wat alleen in agtertuine staan of saamgegroepeer in digte woude.

Bome is ware wonders van die natuur. Sommige spesies kan langer word as 'n stapel van 50 motors bo-op mekaar!

Bome kan honderde jare leef, en die heel oudstes is duisende jare oud.

Elke deel van 'n boom werk saam. Van die diepste wortels
wat deur die aarde grawe is tot die kleinste blaartjie op die
hoogste tak, elke deel van 'n boom werk hard om dit te
help oorleef.

Wanneer jy hierdie stille reuse leer ken, sal jy nooit weer
op dieselfde manier na bome kyk nie ...

Waar in die
wêreld?

Van rotsagtige kusbane tot welige valleie word bome
byna oral aangetref. Woude is plekke waar baie bome
saam groei.

Tipe Woude

Daar is drie hoof tipes woude: breëblaar woude, naaldwoude en reënwoude. Elkeen van hierdie woude bestaan uit verskillende soorte bome.

Breëblaar woude
groeit in delen van
Noord-Amerika en
Europa met zachte
klimaat

'n Reusagtige naaldwoud
strek oor Noord-Noord-
Amerika, Rusland en
Noord-Europa. Hierdie
plekke het lang, sneeu-
agtige winters.

Die grootste reënwood
ter wêreld is die
Amasone in Suid-
Amerika. Tropiese
reënwoode groei naby
die ewenaar, rondom die
middel van die aarde,
waar dit die hele jaar
baie warm is.

Kanada se
bekendste bome,
die esdoorn,
produseer
esdoringstroop.

Die wêreld se
hoogste bome,
rooihoutboom,
woon in die weste
van Noord-Amerika.

Araucarias bome
groeï in Chili, aan
die punt van Suid-
Amerika.

Eucalyptus, of
gom, bome groei
in Australië se
droë woude. Die
bome hou hul
blare die hele jaar
deur.

Kauri-denne
woon net in
Nieu-Seeland.
Hulle kan baie
oud en groot
word.

**Woude beslaan
byna 'n derde van
die aarde se droë
grond.**

Hoe bome leef.

Jy het nog nooit gesien dat 'n boom 'n bak noedels of 'n grondboontjebotter toebroodjie eet nie, so wat eet hulle?

Solank die die boom sonlig, water en 'n gas genaamd koolstofdioksied het, kan 'n boom lewe, groei en selfs sy eie kos maak!

Die wonderlike voedsel maak proses van
plante word **fotosintese**
genoem.

Etenstyd

'n Boom se groen blare suig lig van die son op.
Dan gebruik hulle energie van die lig om
koolstofdiksied en water te meng. Dit maak 'n
suikeragtige vloeistof genaamd sap, wat die
boom se kos is.

Somersdag

Breëblaarbome maak net kos in die lente en somer omdat daar meer sonlig is. Hulle verloor hul blare in die herfs. Naaldbome kan blare of naalde hê. Hulle hou aan om kos regdeur die winter te maak.

Suurstof maak

Terwyl hulle besig is om sap te maak, gee die boom se blare 'n gas af wat suurstof genoem word. Alle diere, insluitend ons, asem suurstof in en asem koolstofdiksied uit. As daar nie plante soos bome was nie, sou ons nie lug gehad het om asem te haal nie.

Tipe bome

Met soveel bome wat regoor die wêreld groei, kan dit moeilik wees om een blaarplant van 'n ander te onderskei. Gelukkig is daar net twee hoof families van bome: breëblaarbome en naaldbome.

Breëblaar

Hierdie blare het wye, plat blare. Hulle maak almal blomme, hoewel sommige amper te klein is om te sien. Hul sade word ryp binne-in sappige vrugte soos pruime of vye. Die meeste breëblaarbome laat val hul blare in die herfs en groei nuwes in die lente.

Eikeblaar

Konifeer

Hierdie bome het lang, dun blare wat naalde genoem word. Baie konifere word immergroen genoem omdat hulle hul blare die hele jaar hou. Konifersade word in harde, knobbelige keëls gevind, soos dennebolle.

Dennebol

Die blaarryke deel van die boom bokant die stam word die kroon genoem. Dit kom in verskillende vorms. Baie breëblaarbome is wyd en rond, terwyl konifere dikwels soos keëls gevorm is.

Ronde

Die takke van 'n ronde boom versprei hulle self eweredig opwaarts en uitwaarts vanaf die stam..

Eikeboom

Breë

Die takke van 'n ronde boom versprei hulle self eweredig opwaarts en uitwaarts vanaf die stam.

Esdoornboom

Versprei

Hierdie bome het takke wat op en uitgroei om 'n spreidende vorm te skep.

Banyan boom

Ovaal

Ovaal bome het 'n afgeronde vorm wat langer is as sy breedte.

Haagbeukboom

Palm

Palms is breëblaarbome wat in warm lande groei.
Anders as ander bome, groei hulle nie sytakke nie..

Kokospalm

Lank en skraal

Sommige bome het diggepakte takke wat opwaarts groei. Baie konifere is lank en dun.

Sipres

Kegel

'n Kegelvormige boomtakke word korter namate hulle in die stam groei, en eindig in 'n puntige punt.

Spar boom

Huil

'n Huilende boom het takke wat na onder hang.

Wilgerboom

THINK

DIGITAL ACADEMY